

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

АДМІНІСТРАТИВНА КОЛЕГІЯ ХАРКІВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ РЕКОМЕНДАЦІЇ

20.12.2017 №110-рк/к

м. Харків

АКЦІОНЕРНІЙ КОМПАНІЇ
«ХАРКІВОБЛЕНЕРГО»
61037, м. Харків,
вул. Плеханівська, 149

Щодовжиття заходів
для усунення наслідків порушення
законодавства про захист
економічної конкуренції

В ході здійснення планової перевірки дотримання законодавства про захист економічної конкуренції АК «Харківобленерго», у зв'язку з дослідженням ринків послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж, на підставі подання першого відділу досліджень і розслідувань від 24.10.2017 № 450 за ознаками вчинення АКЦІОНЕРНОЮ КОМПАНІЄЮ «ХАРКІВОБЛЕНЕРГО» (надалі – АК «Харківобленерго») порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж шляхом встановлення таких умов придбання товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку, адміністративною колегією Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України прийнято розпорядження від 24.10.2017 № 155-рп/к про початок розгляду справи № 1/02-80-17 (надалі – Справа).

Дії АК «Харківобленерго» полягають у запровадженні електронної черги для подачі заяви на приєднання електроустановок до електричних мереж.

В ході розгляду Справи встановлено наступне.

АК «Харківобленерго» зареєстрована виконавчим комітетом Харківської міської ради 22.03.2000 за № 1 480 120 0000 000465, є юридичною особою, має

самостійний баланс і розрахунковий рахунок. Місцезнаходження: 61037, м. Харків, вул. Плеханівська, буд. 149, ідентифікаційний код – 00131954.

Статут АК «Харківобленерго» в новій редакції зареєстрований виконавчим комітетом Харківської міської ради 12.03.2009 (надалі – Статут).

Відповідно до Статуту предметом діяльності АК «Харківобленерго» є:

- передача, постачання і розподіл електричної енергії;
- надання інших платних послуг фізичним і юридичним особам.

Відповідно до інформації з офіційного сайту Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань Міністерства юстиції України «<https://usr.minjust.gov.ua/ua/freesearch>», технічним адміністратором якого є ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ІНФОРМАЦІЙНО-РЕСУРСНИЙ ЦЕНТР» (ідентифікаційний код – 33499803, місцезнаходження: вул. Мельникова, буд. 81-А, м. Київ, 04050), видами діяльності АК «Харківобленерго» є, зокрема, розподілення електроенергії (код КВЕД 35.13), торгівля електроенергією (код КВЕД 35.14), ремонт і технічне обслуговування електричного устаткування (код КВЕД 33.14).

АК «Харківобленерго» здійснює діяльність з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами на підставі ліцензії від 19.09.1996 серії АВ № 399829, виданої Національною комісією регулювання електроенергетики України (надалі – НКРЕ).

Крім того, АК «Харківобленерго» має ліцензію на постачання електричної енергії за регульованим тарифом від 19.09.1996 серії АВ № 399830, видану НКРЕ.

У розумінні абзацу дванадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» АК «Харківобленерго» є суб'єктом господарювання.

Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 № 317/6605 (надалі – Методика), встановлено наступне.

Об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:

- послуги з приєднання електроустановок до електричних мереж АК «Харківобленерго» (надалі – Послуги);
- АК «Харківобленерго» (електропередавальна організація) – надавач Послуг.

Споживачами Послуг (в тому числі потенційними) є фізичні та юридичні особи, об'єкти яких ще не приєднані до електричних мереж чи яким необхідно змінити технічні параметри споживання електричної енергії.

Відповідно до пункту 1 Правил користування електричною енергією, затвердженими Постановою НКРЕ від 31.07.1996 № 28, зареєстрованими в

Міністерстві юстиції України 02.08.1996 за № 417/1442 (зі змінами), електропередавальна організація – суб'єкт господарювання, який отримав ліцензію на право здійснення підприємницької діяльності з передачі електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами або місцевими (локальними) електричними мережами, а також суб'єкт господарювання, який отримав ліцензію на право здійснення підприємницької діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами та ліцензію на право здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом, що здійснює свою діяльність на закріпленій території.

Отже, АК «Харківобленерго», яка має відповідні ліцензії, є електропередавальною організацією.

Взаємовідносини між замовниками Послуг та електропередавальними організаціями врегульовані, зокрема, Законом України «Про ринок електричної енергії», Правилами приєднання електроустановок до електричних мереж, затвердженими постановою НКРЕ від 17.01.2013 № 32 (у редакції, яка діяла до внесення змін постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (надалі – НКРЕКП) від 30.03.2017 № 441) (надалі – Правила приєднання).

Абзацом тринадцятим пункту 1.2. Правил приєднання передбачено, що приєднання електроустановки – надання електропередавальною організацією послуги замовнику із створення технічної можливості для передачі (прийняття) в місце приєднання електроустановки замовника відповідної потужності до електричних мереж електропередавальної організації (у тому числі новозбудованих) електричної енергії необхідного обсягу з дотриманням показників її якості та надійності.

Відповідно до абзацу шостого пункту 1.2. Правил приєднання замовник – фізична або юридична особа, яка письмово або іншим способом, визначеним цими Правилами, повідомила електропередавальній організації про намір приєднати до електричних мереж новозбудовані електроустановки або змінити технічні параметри діючих електроустановок внаслідок реконструкції чи технічного переоснащення.

У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» послуги з приєднання електроустановок до електричних мереж АК «Харківобленерго» є товаром.

Послуги з приєднання електроустановок до електричних мереж АК «Харківобленерго» не мають товарів-замінників, оскільки споживачі цієї послуги не можуть обрати інші послуги на заміну.

Таким чином, товарними межами ринку визначено Послуги.

Територіальними межами ринку Послуг з урахуванням вимог Методики

є територія Харківської області, на якій розташовані належні АК «Харківобленерго» електричні мережі.

В зазначених територіальних межах Послуги надавала лише АК «Харківобленерго», тобто в зазначених межах вона не мала жодного конкурента.

Враховуючи наведене, відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» АК «Харківобленерго» має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж на території Харківської області, на якій розташовані належні АК «Харківобленерго» електричні мережі.

Відповідно до абзацу першого пункту 1.3. Правил приєднання електропередавальна організація не має права відмовити в приєднанні до її мереж електроустановки замовника за умови дотримання ним вимог цих Правил.

Абзацом четвертим пункту 1.3. Правил приєднання визначено, що послуга з приєднання надається на підставі договору про приєднання, що укладається за типовою формою.

Згідно з абзацом п'ятим пункту 1.3. Правил приєднання для отримання проекту договору про приєднання замовник звертається до електропередавальної організації за місцем розташування його електроустановок із заявою про приєднання електроустановки певної потужності.

Абзац шостий пункту 1.3. Правил приєднання визначає, що до заяви про приєднання електроустановки певної потужності додаються:

- ситуаційний план та вкопійовання з топографо-геодезичного плану в масштабі 1:2000 із зазначенням місця розташування об'єкта (об'єктів) замовника, земельної ділянки замовника або прогнозованої точки приєднання;

- копія будівельного паспорта або містобудівних умов та обмежень з графічною частиною із зазначенням місця розташування, потужності та категорії надійності електропостачання за кожним об'єктом замовника (для об'єктів, які приєднуються до електричних мереж уперше);

- копія документа, який підтверджує право власності чи користування об'єктом або, за відсутності об'єкта, право власності чи користування земельною ділянкою;

- копія належним чином оформленої довіреності чи іншого документа на право укладати договори особі, яка уповноважена підписувати договори (за потреби).

В ході розгляду справи встановлено, що замовник, перш ніж подати заяву на приєднання електроустановок до електричних мереж, має зареєструватися в електронній черзі на прийом документів для приєднання до електричних мереж.

Електронна черга на прийом документів для приєднання до електричних мереж уведена в дію наказом АК «Харківобленерго» від 25.11.2016 № 739-ос. При цьому, реєстрація в електронній черзі розпочалась з 18.04.2016, про що свідчить повідомлення у куточку замовника (споживача) з питань приєднання у приміщенні інформаційно-консультативного відділу управління інформаційної політики та роботи зі споживачами (надалі – ІКВ УІПРС) «Харківобленерго».

Інформація про електронну чергу доводиться до замовників оголошенням у вільному доступі в куточку замовника (споживача) з питань приєднання у приміщенні ІКВ УІПРС АК «Харківобленерго».

На офіційному веб-сайті АК «Харківобленерго» (<http://oblenergo.kharkov.ua/>) замовнику необхідно увійти до сервісу «Електронна черга» (<http://oblenergo.kharkov.ua/easyappointments/>) та здійснити такі кроки:

1. Вибрати «Підключення до електричної мережі» або «Збільшення потужності».
2. Визначитися з датою та часом замовлення.
3. Заповнити інформацію про себе.
4. Підтвердити запис.

За інформацією АК «Харківобленерго», в один день у електронній черзі можуть зареєструватися 15 замовників. Після реєстрації в електронній черзі замовник отримує на свою електронну адресу лист із вказаною датою та часом відвідання «Єдиного вікна».

Окрім цього, за інформацією АК «Харківобленерго», прийом заяв на приєднання електроустановок до електричних мереж здійснюється лише за електронною чергою.

Наявність електронної черги може призвести до тривалого очікування замовників на приєднання їх електроустановок до електричних мереж та ущемлює їх інтереси. При цьому, вони змушені погоджуватись із датою, запропонованою системою. Приймання документів АК «Харківобленерго» для приєднання до електричних мереж за електронною чергою унеможлиблює подачу документів у зручний для замовника день та час.

Слід зазначити, що за інформацією, розміщеною на офіційному веб-сайті АК «Харківобленерго», запис в електронній черзі на подачу документів про приєднання електроустановок здійснюється майже на півтора року вперед. Так, станом на час початку розгляду Справи (24.10.2017) найближчі дати реєстрації в електронній черзі – 11.04.2019, 15.04.2019, 18.04.2019, 22.04.2019, 25.04.2019, 29.04.2019. Тобто замовникам потрібно чекати півтора року для того, щоб реалізувати своє право на приєднання електроустановок до електричних мереж. При цьому,

вони не можуть обрати інший спосіб подачі документів, зокрема, поштою, в зручний день та час.

Правилами приєднання не визначені умови та спосіб подачі заяви на приєднання електроустановок до електричних мереж. Тоді як АК «Харківобленерго» встановила не передбачену чинним законодавством умову подачі заяви на приєднання електроустановок до електричних мереж, а саме через реєстрацію в електронній черзі.

Використання АК «Харківобленерго» електронної черги для подачі заяви на приєднання електроустановок до електричних мереж унеможлиблює отримання Послуг з дня виникнення у замовника такої потреби, що може призвести до настання негативних наслідків у вигляді не підключення електроустановок замовника до електричних мереж та не отримання ним послуг з постачання електричної енергії на об'єкти замовника.

Крім того, АК «Харківобленерго» не надала будь-яких ґрунтовних пояснень щодо необхідності введення в дію електронної черги на прийом документів з приєднання електроустановок до електричних мереж, не довела законодавчо визначених підстав введення її в дію з посиланням на відповідні частини, статті, пункти нормативно-правових актів.

Оскільки у споживачів Послуг, відсутня альтернатива щодо отримання зазначених послуг у інших суб'єктів господарювання, такі дії АК «Харківобленерго» ущемлюють їх інтереси.

Дії АК «Харківобленерго» щодо запровадження електронної черги для подачі заяви на приєднання електроустановок до електричних мереж були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж АК «Харківобленерго».

За відсутності конкуренції на ринку Послуг споживачі не мають альтернативних джерел придбання зазначених послуг.

Запровадження електронної черги для подачі заяви на приєднання електроустановок до електричних мереж стало можливим через відсутність ефективного функціонування ринкового механізму із значною конкуренцією на ринку Послуг.

В той час, коли АК «Харківобленерго» є єдиним торговельним партнером, стосунків з яким неможливо уникнути, її експлуатуюча поведінка завдає шкоду інтересам споживачів, слабка позиція яких використовується на власну користь через відсутність альтернативних джерел отримання Послуг.

Враховуючи наведене, дії АК «Харківобленерго», які полягають у запровадженні електронної черги для подачі заяви на приєднання електроустановок до електричних мереж, містять ознаки порушення

законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж шляхом встановлення таких умов придбання товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

В ході розгляду Справи АК «Харківобленерго» листом від 28.11.2017 № 01-31/6826 (вх. від 30.11.2017 № 4090) повідомило, що Наказом по АК «Харківобленерго» від 10.11.2017 № 719ос Наказ від 25.11.2016 № 739ос про введення в дію електронної черги скасовано.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», адміністративна колегія Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає АК «Харківобленерго» (ідентифікаційний код – 00131954) такі

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Вжити заходів для усунення наслідків порушення законодавства про захист економічної конкуренції, яке полягає у запровадженні електронної черги для подачі заяви на приєднання електроустановок до електричних мереж та містить ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж шляхом встановлення таких умов придбання товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку

Про виконання рекомендацій повідомити територіальне відділення в **1-місячний термін** з дня отримання рекомендацій.

Звертаємо увагу, що згідно з частиною другою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Крім того, відповідно до частини третьої статті 46 вищезазначеного Закону, за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції закривається.

Голова колегії

Гейда І.О.

Члени колегії

Приймак Є.Б.

Аврамова С.П.

Печенізька А.С.

Тевелєва Ю.В.